

4. Životní prostředí

Půdní fond, chráněná území

Orná půda tvoří dvě pětiny celkové výměry kraje.

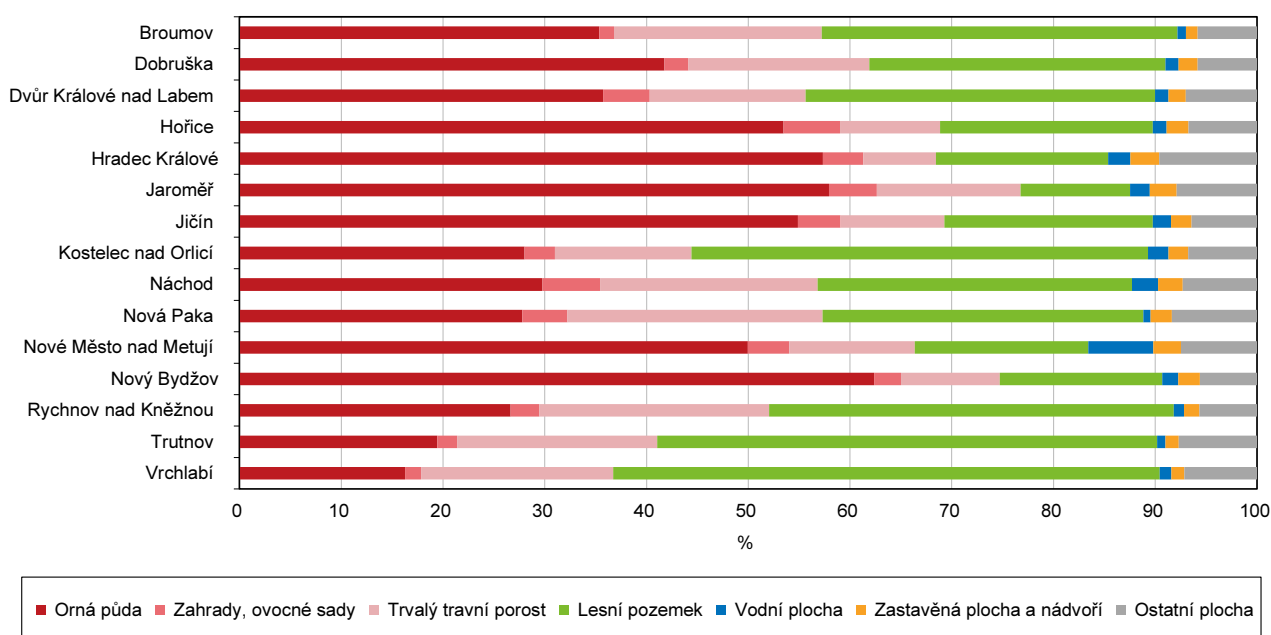
Pro harmonický vývoj krajiny a kvalitu životního prostředí je důležité hospodaření s půdou. Orná půda tvořila k 31. 12. 2019 necelé dvě pětiny celkové výměry kraje, nejvíce je zastoupena v úrodné Polabské nížině v okresech Hradec Králové (59 %) a Jičín (52 %), nejméně v horském okrese Trutnov (22 %).

Orné půdy meziročně stále ubývá, za pět let o 3,7 tis. ha.

Půdní fond v Královéhradeckém kraji zaznamenal ke konci roku 2019 další úbytek orné půdy a vyšší podíl lesních pozemků. Výměra zemědělské půdy od roku 2014 poklesla o 746 ha, tj. o 0,3 %, z toho orná půda o 3 683 ha, tj. o 1,9 %. Snižuje se i podíl orné půdy, největší byl v roce 2019. Z hlediska území okresů ubylo nejvíce zemědělské půdy proti roku 2014 v okrese Rychnov nad Kněžnou celkem 267 ha, orné půdy pak v okrese Trutnov celkem 1,6 tisíc ha.

Graf 4.1 Struktura půdy ve správních obvodech ORP Královéhradeckého kraje k 31. 12. 2019

Pramen: ČÚZK

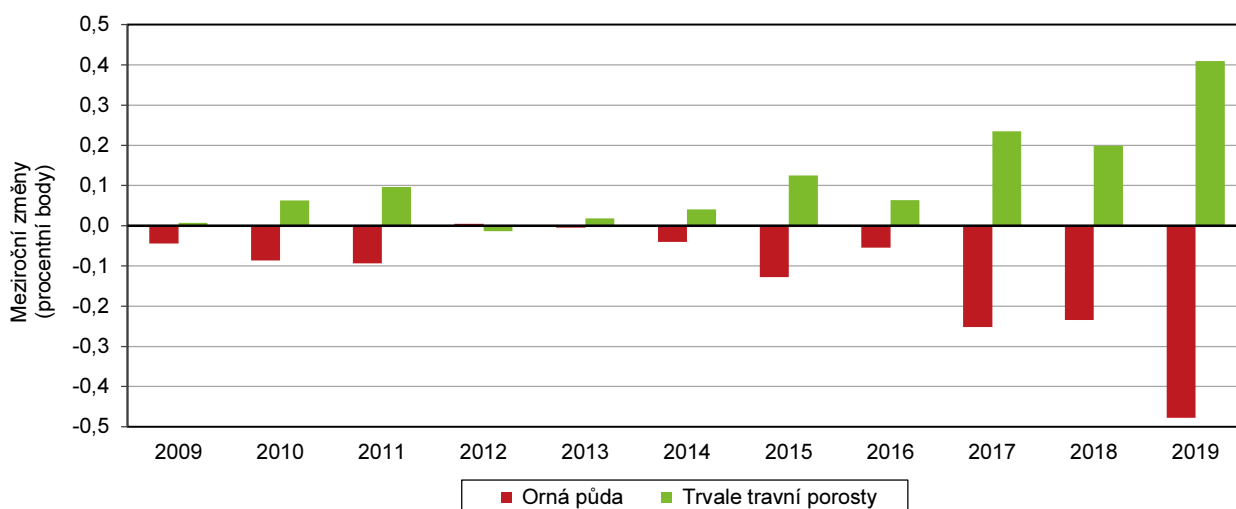
Více než polovinu rozlohy pěti správních obvodů ORP tvoří orná půda, Správní obvod Vrchlabí má nadpoloviční podíl lesních pozemků.

Struktura půdy ve správních obvodech ORP je velmi rozdílná v rozmanité krajině Královéhradeckého kraje, pro který je typický největší rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším bodem v kraji, což je vzhledem k nejvyšší hoře ČR Sněžce v Krkonoších a nížině Polabí nejvíce mezi kraji, a to celkem 1400 m. Orná půda tvoří více než polovinu výměry správních obvodů ORP Nový Bydžov (62,4 %), Jaroměř, Hradec Králové, Jičín a Hořice, na polovině je téměř u správního obvodu ORP Nové Město nad Metují. Lesní pozemky tvoří více než polovinu výměry správního obvodu ORP Vrchlabí, vyšší zastoupení mají dále správní obvody Trutnov, Kostelec nad Orlicí a Rychnov nad Kněžnou.

Graf 4.2 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Královéhradeckém kraji

Pramen: ČÚZK

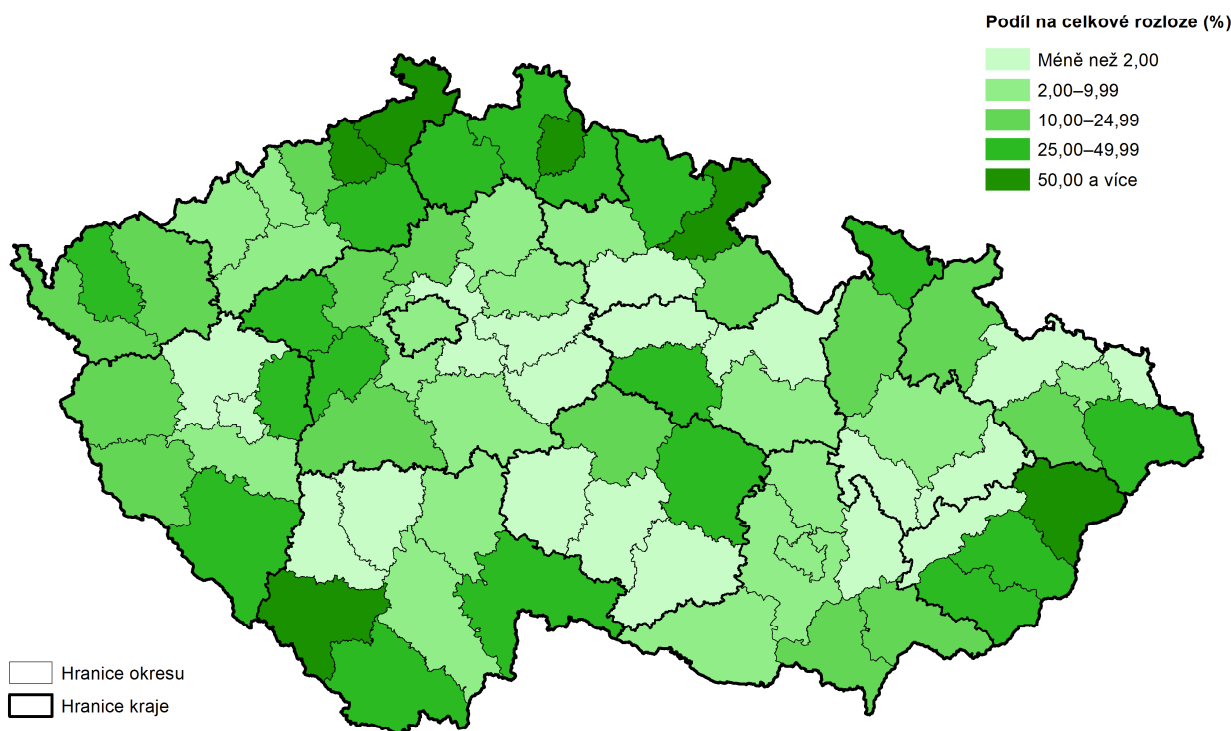

Zvyšuje se podíl trvalých travních porostů na zemědělské půdě.

Zatímco podíl orné půdy v kraji se snižuje, roste podíl trvalých travních porostů na zemědělské půdě, výrazněji se zvýšil za poslední tři roky, nejvyšší nárůst byl v roce 2019. Čtvrtinový podíl na výměře správního obvodu ORP mají trvalé travní porosty správního obvodu Nová Paka, následují správní obvody Broumov a Rychnov nad Kněžnou.

Chráněná území

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2019

Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. V ukazateli jsou zohledněny vzájemné překryvy chráněných území (tzn. nejsou započítána maloplošná ZCHÚ ležící na území velkoplošných ZCHÚ).

Pramen: AOPK ČR

Chráněná území tvoří více než pětinu rozlohy kraje.

Chráněná území tvoří více než pětinu rozlohy kraje. Na území se nachází Krkonošský národní park v okrese Trutnov (5,2 % rozlohy kraje), tři chráněné krajinné oblasti (14,9 % rozlohy kraje) a 138 maloplošných chráněných oblastí (1,9 % rozlohy kraje). Mezi chráněné krajinné oblasti patří Broumovsko (okres Náchod), Český ráj (okres Jičín a území krajů Středočeského a Libereckého) a Orlické hory (okres Rychnov nad Kněžnou a území kraje Pardubického).

V okrese Náchod je více než polovina jeho výměry chráněným územím.

Nejvyšší podíl zvláště chráněných území na celkové výměře má okres Náchod (50,1 %), čtvrtina území je chráněna v okresech Trutnov (25,6 %) a Rychnov nad Kněžnou (24,1 %). Z pohledu ochrany přírody a krajiny má okres Trutnov, zejména na území Krkonoš, nejvíce chráněných ptáčích oblastí a evropsky významných lokalit v kraji.

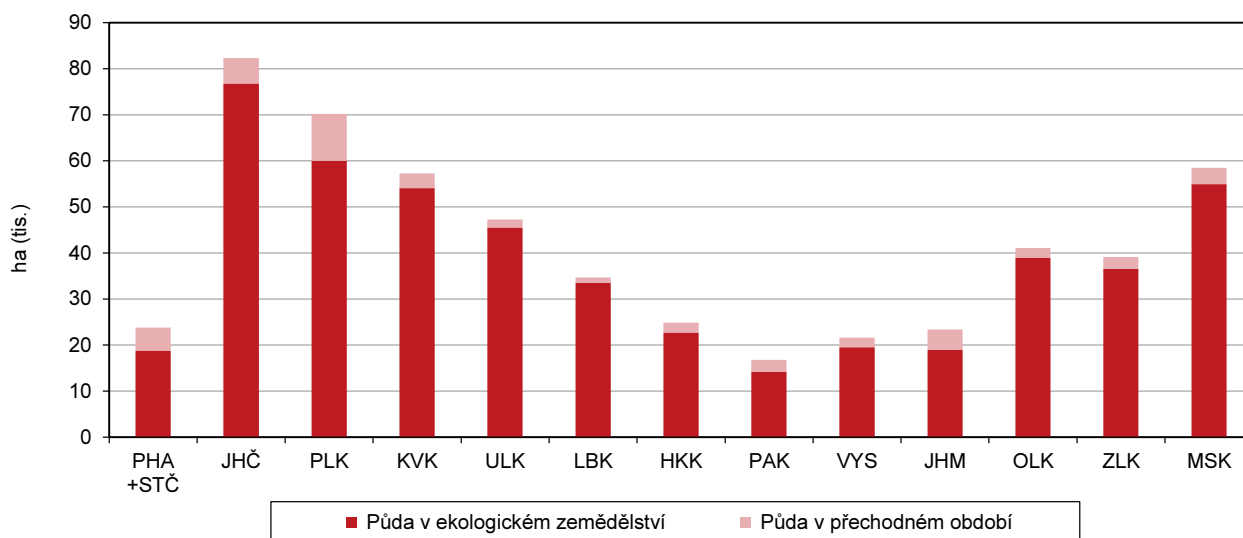
Ekologické zemědělství

Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové rozloze v ČR činil 4,6 %.

Přibývá ekologických zemědělců i ekologicky obhospodařované zemědělské půdy (půda v přechodném období přechází po splnění podmínek počtu let do ekologického zemědělství). V roce 2019 se v kraji hospodařilo na 24,9 tis. ha ekologicky obhospodařované půdy, z toho na 22,7 tis. ha v ekologickém zemědělství a na 2,2 tis. ha půdy v přechodném období. Na její celkové výměře v České republice se kraj podílí 4,6 %.

Graf 4.3 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2019

Pramen: Ministerstvo zemědělství

Vodovody a kanalizace

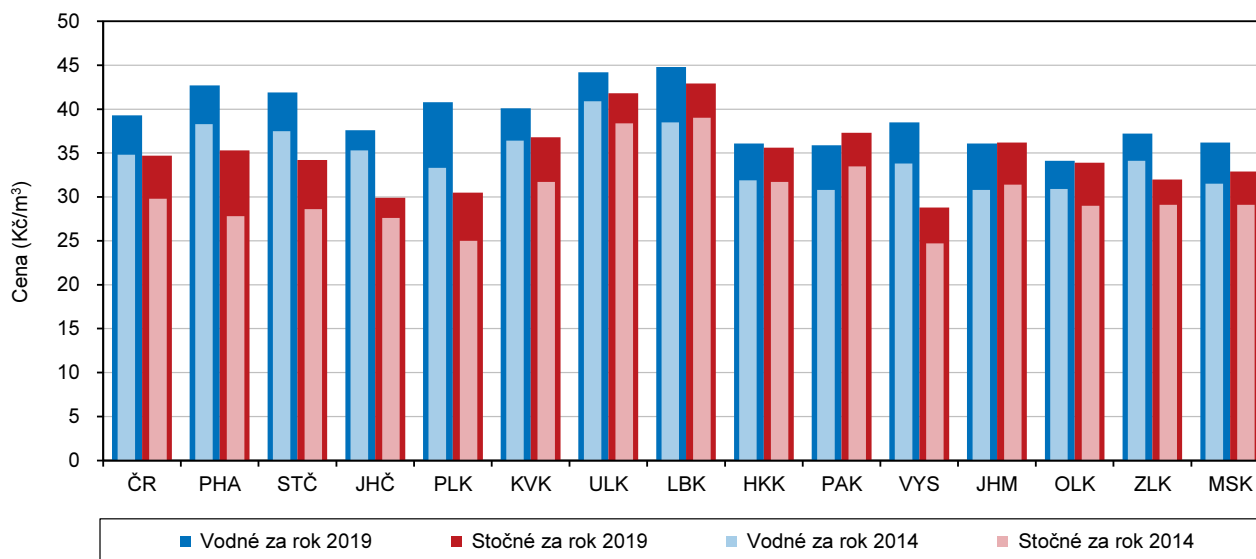
Spotřeba vody v domácnostech vzrostla za rok 2019 o 4,1 litru na osobu a den a byla meziročně nejvyšší.

Vodou z vodovodů je v Královéhradeckém kraji zásobováno 94,6 % obyvatel, shodně jako v průměru za Českou republiku a mezi kraji je to 9. pořadí. Podle výsledků o vodovodech a kanalizacích za rok 2019 vzrostla spotřeba fakturované vody v Královéhradeckém kraji meziročně o 1,7 litru na osobu a den a množství vody fakturované domácnostem o 4,1 litru na osobu a den, což byl nejvyšší meziroční nárůst v uplynulých letech. Úroveň spotřeby se ve sledovaném období 2014–2019 pohybuje od 120 do 126 litrů na osobu a den, u domácností mezi 78 a 85 litry na osobu a den a je pod republikovým průměrem.

Graf 4.4. Průměrná cena za vodné a stočné v krajích v letech 2014 a 2019

Zdroj: ČSÚ

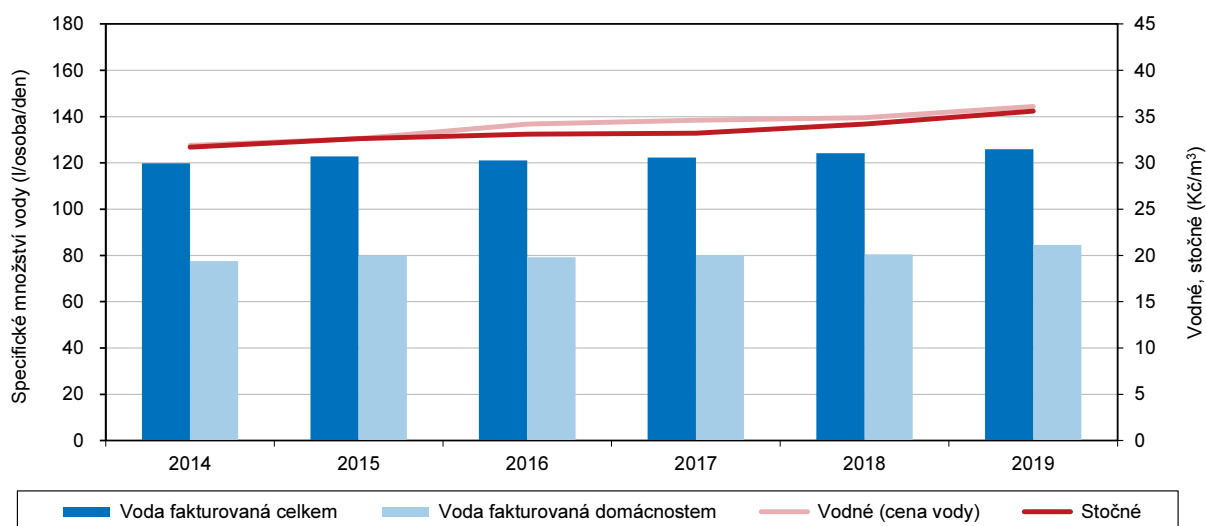

Ceny vodného a stočného meziročně vzrostly.

Ceny vodného i stočného se meziročně nadále zvyšovaly, cena vody v roce 2019 na 36,1 Kč/m³ a stočné na 35,6 Kč/m³. Vodné meziročně vzrostlo o 1,2 Kč/m³ a proti roku 2014 o 4,2 Kč/m³, stočné o 1,4 Kč/m³ a proti roku 2014 o 3,9 Kč/m³. Cena vody byla v kraji o 3,2 Kč/m³ pod celorepublikovým průměrem, naopak cena stočného jej přesáhla o 0,9 Kč/m³.

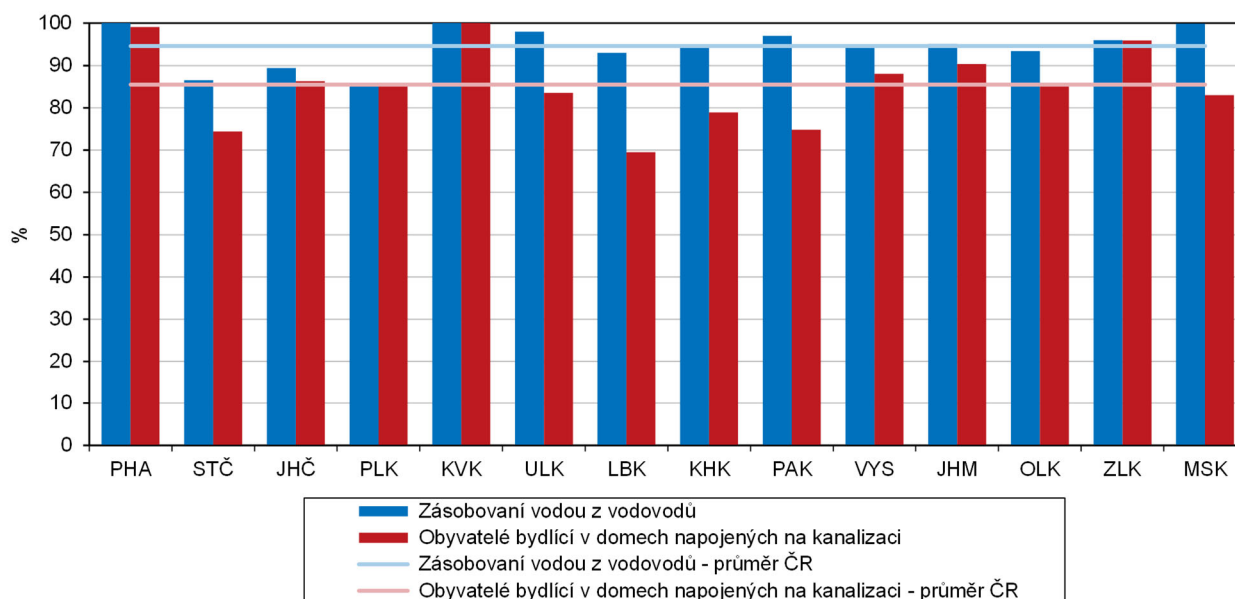
Graf 4.5 Specifické množství fakturované vody, vodné a stočné v Královéhradeckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Graf 4. 6 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Na kanalizaci s čistírnou odpadních vod bylo v roce 2019 napojeno 74,4 % obyvatel.

Podíl obyvatel kraje bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci v roce 2019 činil 78,9 %, stejně jako v roce předchozím. Průměr ČR byl 85,5 % a mezi kraji je to 11. místo v pořadí. Na kanalizaci s čistírnou odpadních vod bylo napojeno 74,4 % obyvatel. V roce 2019 bylo v kraji celkem 139 čistíren odpadních vod (ČOV) s celkovou kapacitou 224 tisíc m³ na den.

Emise

Emise hlavních znečišťujících látek klesají a oxidy dusíku i oxid uhelnatý jsou pod celorepublikovou úrovní.

Ovzduší v Královéhradeckém kraji patří k těm méně znečištěným v ČR i podle výskytu oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší vzhledem k cílovým imisním limitům pro ochranu zdraví. Emise znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší se v Královéhradeckém kraji ve sledovaných letech 2010–2018 postupně snižovaly, zejména vlivem stacionárních zdrojů. U emisí je kraj u oxidů dusíku, oxidu siřičitého i oxidu uhelnatého stále pod úrovní hodnot za Českou republiku. Hodnoty emisí tuhých látek kopírovaly republikové průměry, u oxidu siřičitého byly mírně pod úrovní ČR.

Měrné emise všech sledovaných oxidů byly pod úrovní znečištění v ČR.

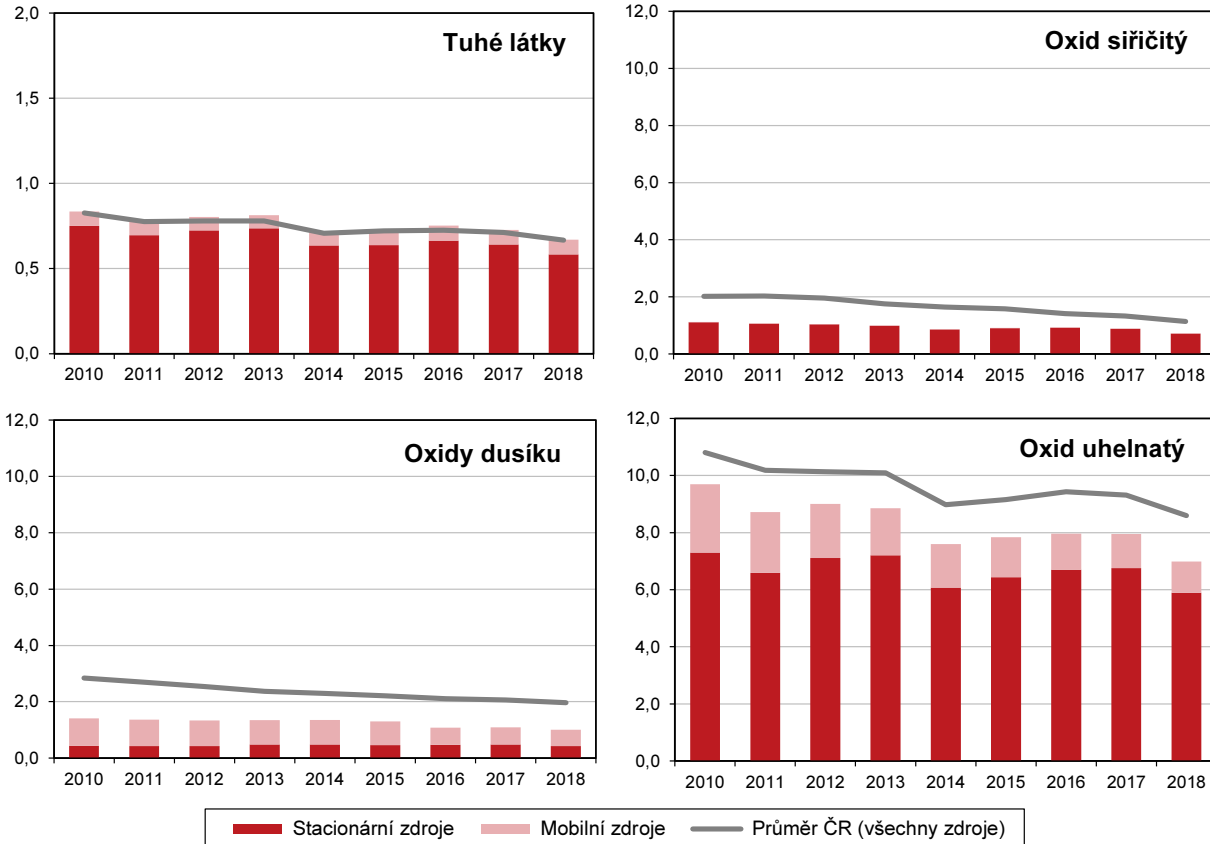
Měrné emise oxidů dusíku, oxidu siřičitého i oxidu uhelnatého stále byly v kraji pod úrovní hodnot za Českou republiku. Hodnoty měrných emisí tuhých látek kopírovaly republikové průměry.

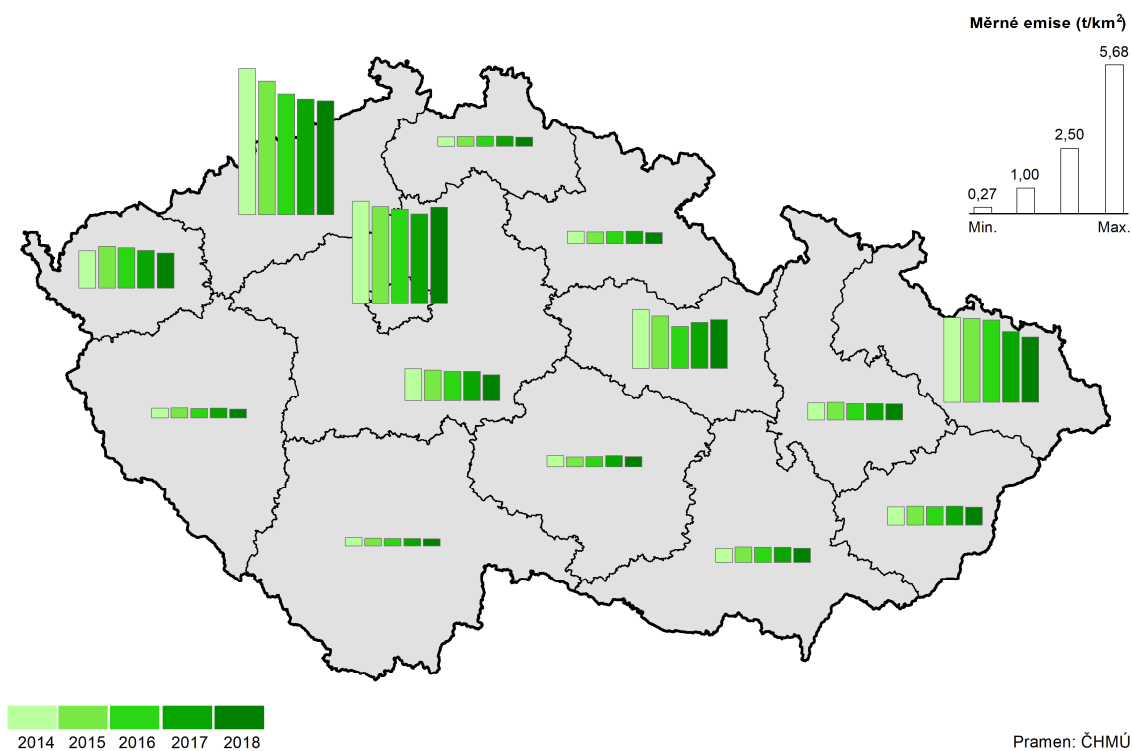
Graf 4.7 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Královéhradeckém kraji

Pramen: ČHMÚ

t/km²

Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2014 až 2018

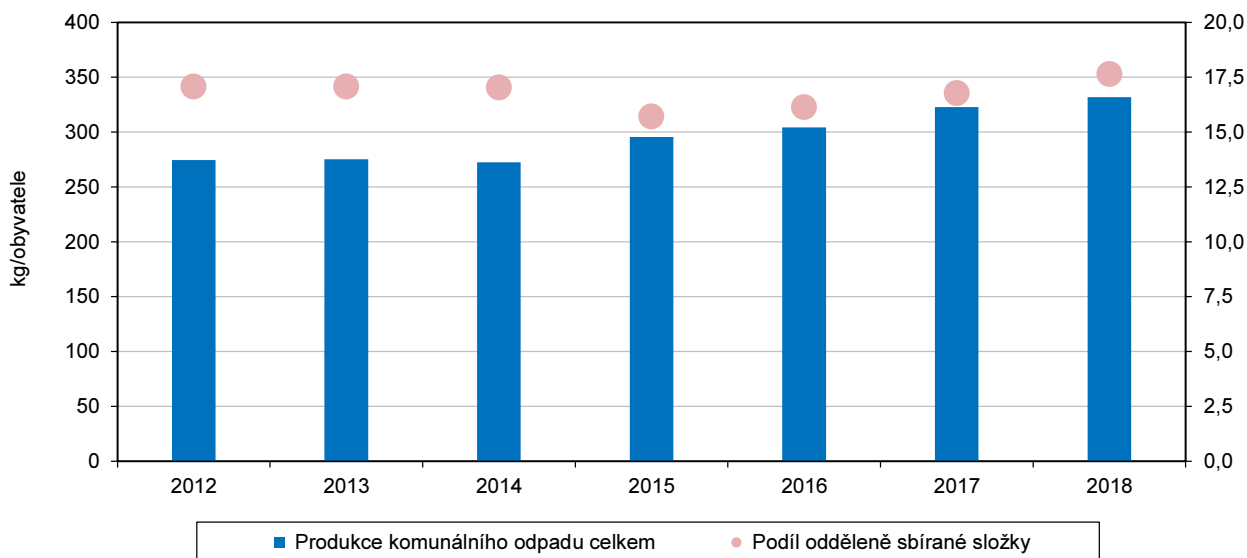
Odpady

Produkce podnikového odpadu se zvyšuje.

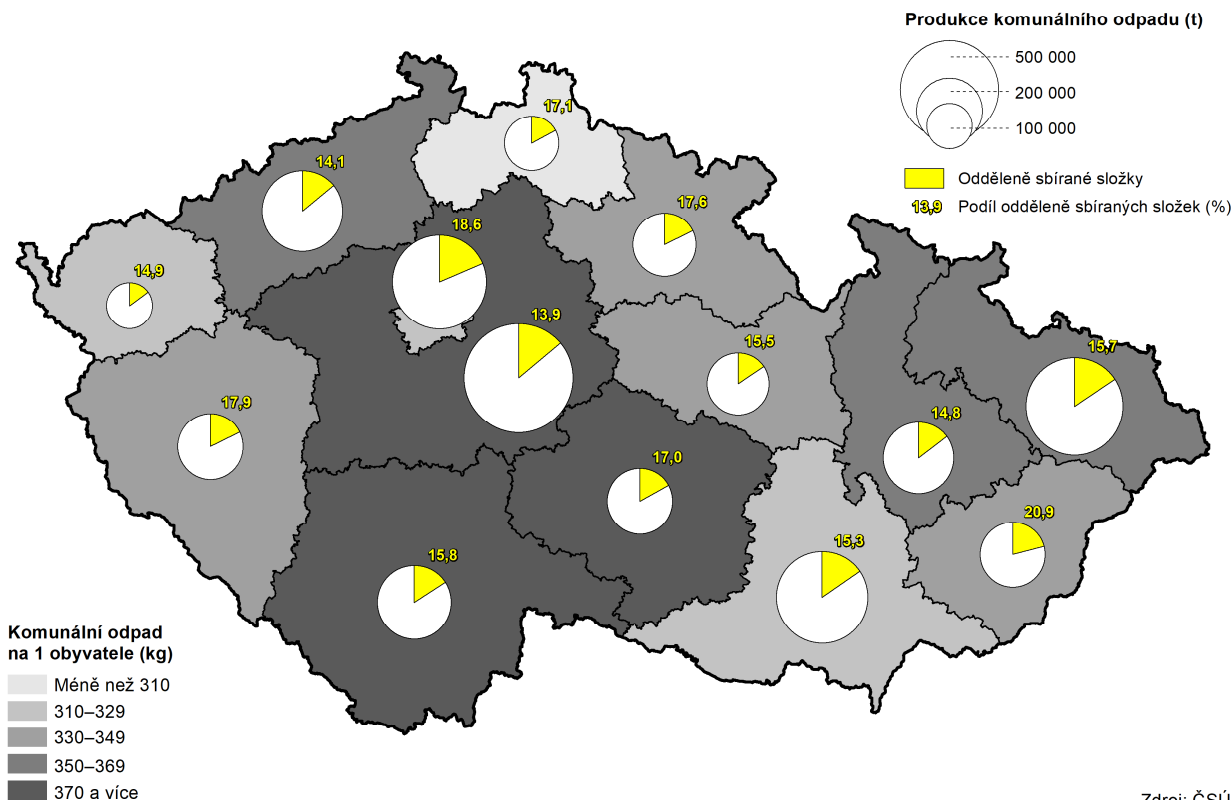
Královéhradecký kraj se v produkci odpadů, a to jak absolutně tak v přepočtu na 1 obyvatele, řadí již dlouhodobě k regionům s menším zatížením. Produkce podnikového odpadu v přepočtu na 1 obyvatele dosáhla v roce 2018 již 1 166 kg, zatímco v roce 2014 to bylo 770 kg, což bylo téměř o 400 kg více, tj. o 51,5 %.

Graf 4.8 Produkce komunálního odpadu v Královéhradeckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Komunální odpad v krajích v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

Na 1 obyvatele připadlo v roce 2018 celkem 332 kg komunálního odpadu.

Obyvatel kraje v roce 2018 vyprodukoval v průměru 332 kg odpadu za rok, což byl meziroční nárůst o 9 kg a proti roku 2014 už o 60 kg odpadu za rok na osobu, tj. o více než pětinu. V České republice to bylo v průměru 351 kg na obyvatele.

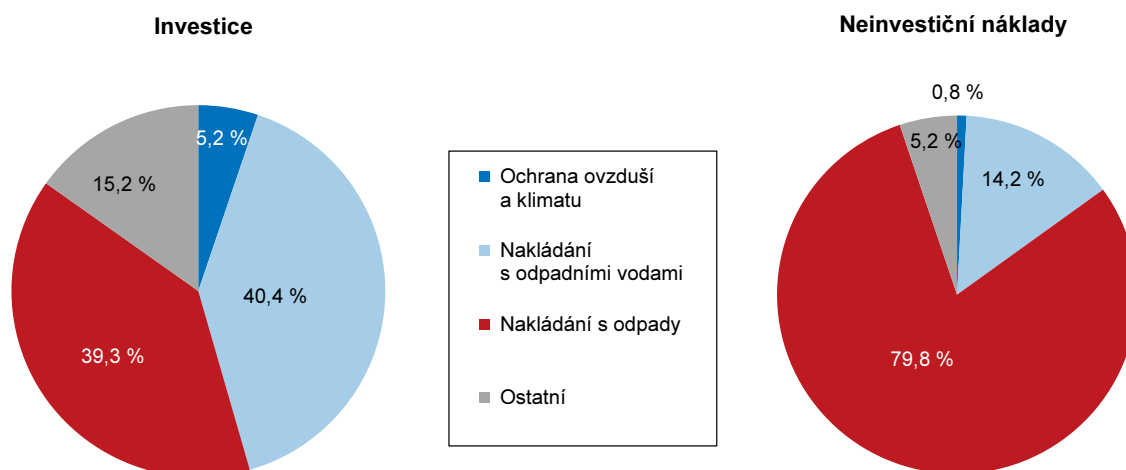
Výdaje na ochranu životního prostředí

V roce 2018 bylo na ochranu životního prostředí v kraji vynaloženo nejvíce finančních prostředků.

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. Pořízené investice podle místa investice na 1 obyvatele v roce 2018 činily v kraji 2 383 Kč a byly ve sledovaném období 2014–2018 nejvyšší.

Graf 4.9 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Královéhradeckém kraji (průměr let 2014–2018)

Zdroj: ČSÚ

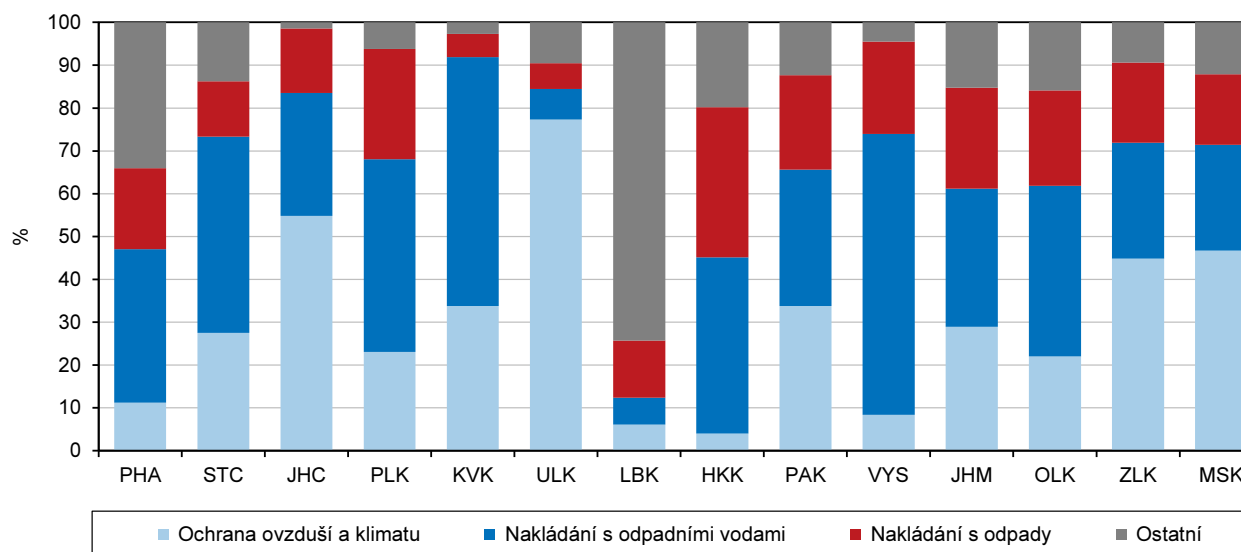

V období let 2014–2018 bylo 80 % neinvestičních prostředků vynaloženo na nakládání s odpadními vodami.

Podle sídla investora se v kraji v roce 2018 vynaložilo 1,5 mld. Kč, také nejvíce ve sledovaném období. Za celé sledované období 2014–2018 bylo po 40 % z celkových investic vynaloženo na nakládání s odpadními vodami a shodně i na nakládání s odpady. Na ochranu ovzduší a klimatu připadlo 5 %. U výše neinvestičních nákladů byla většina (80 %) určena na nakládání s odpadními vodami.

Graf 4.10 Investice na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2014 až 2018

